

دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
معاونت آموزشی - پژوهشی

آناتومی غدد ناحیه سروگردن

برای دانشجویان پزشکی و رشته‌های وابسته

تألیف

دکتر محمد محسن تقوی

دانشیار گروه آناتومی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

سرشناسه	: تقوی، محمد محسن، ۱۳۴۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: آناتومی غدد ناحیه سرو گردن / تألیف محمد محسن تقوی.
مشخصات نشر	: کرمان : ایستا، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۴ص: مصور (رنگی).
شابک	: 978-600-7080-0-30
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: واژه نامه.
موضوع	: غدد -- کالبدشناسی
موضوع	: غدد اشکی
موضوع	: غدد بزاقی
موضوع	: غدد پاراتیروئید
رده بندی کنگره	: QM ۲۴۸/۷۱۸ ۱۳۹۳
رده بندی دیویی	: ۶۱۱/۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۲۴-۷۱۸

آناتومی غدد ناحیه سرو گردن

مؤلف: دکتر محمد محسن تقوی

چاپ اول: ۱۳۹۴

ناشر: انتشارات ایستا

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

چاپ و صحافی: فرهنگ

شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۷۰۸۰ - ۰ - ۳۰

حق چاپ محفوظ و مخصوص ناشر است.

مرکز پخش: کرمان، خیابان استقلال، روبروی بیمارستان سیدالشهدا کتابفروشی

پاپیروس، تلفن: ۰۳۴۳۲۴۶۱۰۶۸

فهرست مطالب

۹	مقدمه
	فصل اول - غده بناگوشی
۱۵	تعاریف کلی
۱۶	قاعده غده بناگوشی
۱۶	رأس غده بناگوشی
۱۷	سطح خارجی غده بناگوشی
۱۸	سطح قدامی - داخلی غده بناگوشی
۲۰	سطح خلفی - داخلی غده بناگوشی
۲۱	عناصر موجود در غده بناگوشی
۲۴	کپسول غده بناگوشی
۲۶	مجرای غده بناگوشی
۲۸	شریان‌های غده بناگوشی
۲۸	وریدهای غده بناگوشی
۲۸	لنف غده بناگوشی

عصب‌گیری غده بناگوشی..... ۲۹

مسیر عصبی پاراسمپاتیک تأمین‌کننده ترشح غده بناگوشی..... ۲۹

فصل دوم- غده تحت فکی

تعاریف کلی..... ۳۵

قسمت سطحی غده تحت فکی..... ۳۶

قسمت عمقی غده تحت فکی..... ۳۸

مجرای غده تحت فکی..... ۳۹

شریان‌های غده تحت فکی..... ۴۰

وریدهای غده تحت فکی..... ۴۰

لنف غده تحت فکی..... ۴۰

عصب‌گیری غده تحت فکی..... ۴۰

مسیر عصبی پاراسمپاتیک تأمین‌کننده ترشح غده تحت فکی..... ۴۰

فصل سوم- غده زیر زبانی

تعاریف کلی..... ۴۷

قطب قدامی غده زیرزبانی..... ۴۷

قطب خلفی غده زیرزبانی..... ۴۷

سطح قدامی- خارجی غده زیرزبانی..... ۴۷

سطح خلفی- داخلی غده زیرزبانی..... ۴۸

کناره فوقانی غده زیرزبانی..... ۴۸

کناره تحتانی غده زیرزبانی..... ۴۸

۴۸	مجاری غده زیرزبانی
۴۹	شریان‌های غده زیرزبانی
۴۹	وریدهای غده زیرزبانی
۴۹	لنف غده زیرزبانی
۴۹	عصب گیروی غده زیرزبانی
۵۰	مسیر عصبی پاراسمپاتیک تأمین‌کننده ترشح غده زیر زبانی
	فصل چهارم - غدد فرعی ناحیه سر و گردن

۵۷	غدد بزاقی کوچک
	مسیر پاراسمپاتیک تأمین‌کننده ترشح غدد مخاطی بینی، دهان و
۵۸	حلق

فصل پنجم - غده اشک

۶۳	تعاریف کلی
۶۳	قسمت کاسه چشمی غده اشک
۶۴	قسمت پلکی غده اشک
۶۴	مجاری غده اشک
۶۵	شریان‌های غده اشک
۶۵	وریدهای غده اشک
۶۵	لنف غده اشک
۶۵	عصب‌گیری غده اشک
۶۶	مسیر پاراسمپاتیک تأمین‌کننده ترشح غده اشک

فصل ششم - غده تیروئید

- تعاریف کلی ۷۵
- لوب‌های طرفی غده تیروئید ۷۶
- راس لوب‌های طرفی غده تیروئید ۷۶
- قاعده لوب‌های طرفی غده تیروئید ۷۶
- سطح قدامی - خارجی لوب‌های طرفی غده تیروئید ۷۶
- سطح داخلی لوب‌های طرفی غده تیروئید ۷۷
- سطح خلفی لوب‌های طرفی غده تیروئید ۷۸
- کنار قدامی لوب‌های طرفی غده تیروئید ۷۹
- کنار خلفی لوب‌های طرفی غده تیروئید ۷۹
- تنگه غده تیروئید ۷۹
- سطح قدامی تنگه غده تیروئید ۸۰
- سطح خلفی تنگه غده تیروئید ۸۰
- کنار فوقانی تنگه غده تیروئید ۸۰
- کنار تحتانی تنگه غده تیروئید ۸۰
- شریان‌های غده تیروئید ۸۲
- وریدهای غده تیروئید ۸۶
- لنف غده تیروئید ۸۶
- عصب‌گیری غده تیروئید ۸۷

فصل هفتم - غدد پاراتیروئید

تعاریف کلی.....	۹۱
موقعیت غدد پاراتیروئید.....	۹۲
شریان‌های غدد پاراتیروئید.....	۹۴
وریدهای غدد پاراتیروئید.....	۹۴
لنف غدد پاراتیروئید.....	۹۴
عصب‌گیری غدد پاراتیروئید.....	۹۴
واژه‌نامه.....	۹۵
منابع و مأخذ.....	۱۰۷

مقدمه

بدون شک علم تشریح (آناتومی) یکی از مهمترین دروس دانشجویان پزشکی و رشته‌های وابسته به آن می‌باشد. بنا به اعتقاد اکثریت دانشجویان، یکی از دروسی که همواره چه در طول تحصیل یا بعد از آن، مورد نیاز بوده، درس آناتومی است و دانشجویان اظهار می‌دارند: «شاید بتوان بعضی از دروس دوره علوم پایه را فراموش کرده و یا حتی کنار گذاشته، اما دروس مختلف آناتومی را خیر». از آنجا که دانشجویان رشته‌های مختلف زیر گروه پزشکی در دوران تحصیل متوسطه خود، کم و بیش با سایر دروس علوم پایه آشنا می‌شوند، در دانشگاه این دروس برای آنها چندان مشکلی ایجاد نکرده و یا لاقلاً لازم نیست از صفر شروع کنند، اما متأسفانه در دوران دبیرستان دانش‌آموزان با دروس آناتومی و اصطلاحات ثقیل آنها آشنا نشده و اگر هم اصطلاحات آناتومی در کتب دوره دبیرستان وجود داشته باشد، در حد بسیار جزئی و آنهم به شکل فارسی می‌باشند. بنابراین دانشجو با ورود به این رشته‌ها و شروع مطالعه دروس آناتومی با یک حجم زیادی از اصطلاحات سنگین روبرو می‌شوند و عملاً یادگیری این حجم زیاد از

اصطلاحات را غیرممکن می‌بینند. البته با گذشت مدت زمان کوتاهی مشکل حل خواهد شد.

در سال‌های گذشته اکثریت کتبی آناتومی که به زبان فارسی و توسط اساتید محترم آناتومی به نگارش در آمده است، به دلیل انتخاب مطالب و عناوین کلی، مثل «آناتومی سر و گردن، تنه و اندامها» حجم زیاد داشته و دانشجو در برخورد با آنها دچار یأس بیشتر خواهد شد. به همین دلیل، در این کتاب سعی شده از یک طرف موضوع محدود، جذاب و مهم و از طرف دیگر متفاوت با سایر کتب انتخاب شود. علاوه بر آن قطع و اندازه کتاب به اندازه است که قابلیت حمل آسان داشته و امکان مطالعه آن در هر شرایطی باشد.

در این کتاب تنها در مورد غدد ناحیه سر و گردن بحث شده و به تفصیل مسیر عصبی پاراسمپاتیک مسئول ترشح آنها بیان گردیده است. بنا به تجربه نویسنده، دانشجویان بر این باورند که یکی از سخت‌ترین و از طرفی شیرین‌ترین مباحث دروس مختلف آناتومی، مسیرهای مختلف عصبی پاراسمپاتیک ناحیه سر و گردن می‌باشد. بنابراین در این کتاب سعی شده این مسیرها از ابتدا تا به انتها و با نگاه به جزئیات مطلب، به زبان ساده و با کمک گرفتن از تصاویر مختلف، بیان گردد.

برای مطالعه آناتومی، همواره یک وسیله کمک آموزشی نیاز می‌باشد. از ساده‌ترین و در دست‌ترین این وسایل، اطلس‌های

مختلف آناتومی است. در کتاب حاضر مطالب مختلف علمی همراه با تصاویر مورد نیاز آورده شده است. جهت سهولت در مطالعه، اصطلاحات و اسامی شکل‌ها به زبان فارسی ترجمه شده، بنابراین خواننده ضمن آشنا شدن با اصطلاحات به زبان لاتین یا انگلیسی در متن، با معادل فارسی آنها در روی شکل نیز آشنا خواهد شد. نوع و تعداد تصاویر نیز به گونه‌ای انتخاب شده که نیاز چندانی به اطلس نباشد. در ضمن بعضی از تصاویر توسط خود نویسنده ترسیم شده است، اگرچه جای شکی نیست که مشابه آنها در سایر کتب و اطلس‌ها وجود دارد.

دکتر تقوی